

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
Chiang Mai Provincial Public Health Office

การรักษาผู้ป่วย IMC ด้วยแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก

ในวัน พุธ ที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2566 เวลา 10.00 – 11.00 น.

ณ ห้องประชุมเอ็มเพรสแกรนด์ฮอลล์ ชั้น 3 ศูนย์ประชุมนานาชาติดิเอ็มเพรสเชียงใหม่

บรรยายโดย แพทย์แผนไทยประยุกต์ปริญญา บุษยา คำ

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

Table of Content

01

การแพทย์แผนไทย

แนวคิด ทฤษฎี ศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน

02

วัตถุประสงค์/เป้าหมายการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานทางการแพทย์แผนไทย

03

แนวคิด ทฤษฎี ทางการแพทย์แผนไทย

แนวคิดและทฤษฎีการดูแลผู้ป่วย IMC ทางการแพทย์แผนไทย

04

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานและเวชปฏิบัติการฟื้นฟูผู้ป่วย IMC ทางการแพทย์แผนไทย

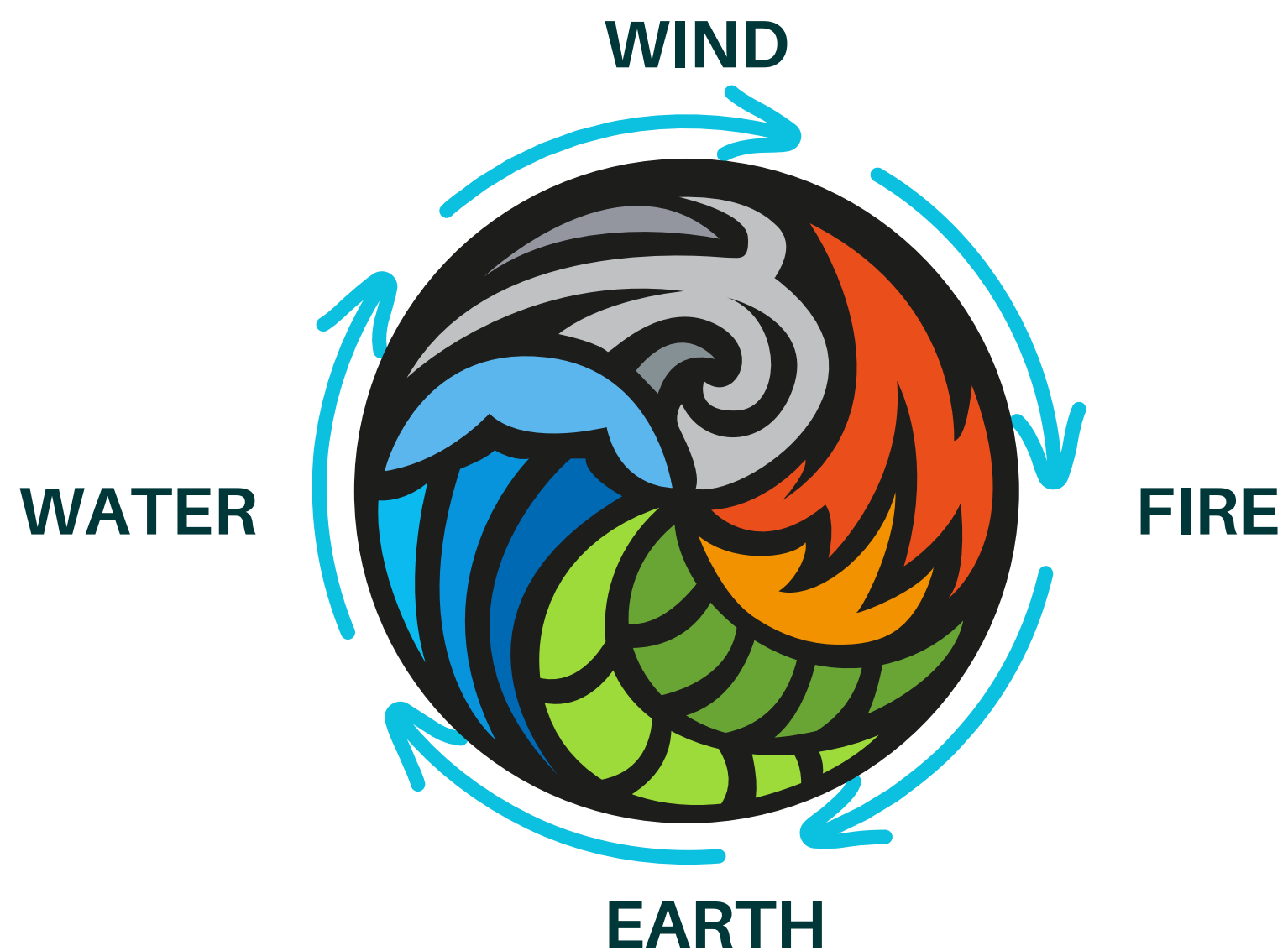
05

ผลการดำเนินงานภาพรวมจังหวัดเชียงใหม่

ผลการดำเนินงานการดูแลผู้ป่วย IMC ทางการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงใหม่

การแพทย์แผนไทย

การแพทย์ทางเลือกที่มุ่งเน้นการดูแลผู้ป่วย
แบบ องค์กรวม **Holistic Medicine**

EARTH

ปฐวีธาตุ
(ธาตุดิน)

เป็นธาตุที่ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างร่างกาย ลักษณะเป็นของแข็งมีความคงรูป เช่น อวัยวะภายในและภายนอก

WATER

อาโปธาตุ
(ธาตุน้ำ)

เป็นส่วนประกอบของร่างกายที่เป็นของเหลวลักษณะไหลไปมาได้ เช่น เลือด สารคัดหลั่ง

WIND

วาโยธาตุ
(ธาตุลม)

เป็นธาตุที่ทำให้ธาตุอื่นๆ เคลื่อนไหวไปตำแหน่งอื่นได้ ทำให้เกิดอริยาบทต่างๆ เช่น การไหลของเลือด ยืน นอน

FIRE

เตโชธาตุ
(ธาตุไฟ)

เป็นพลังงานความร้อนหรือพลังงานที่ทำให้เกิดการย่อยสลาย และทำให้ธาตุอื่นๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

รสชาติและสรรพคุณ

- Terpenes
- Alkaloids
- Flavonoid

ขม

02

- Saponin
- Anthraquinone
- Glycoside

เมาเบื่อ

04

- Organic acid

เปรี้ยว

06

- Fat
- Lipid
- Starch

มัน

08

- Capsaisin
- Gingerols
- Piperine

เผ็ดร้อน

10

01

03

05

07

09

หอมเย็น

- Essential oils
- Balsam
- Coumarin

เค็ม

- Salts
- Organic salts

ฝาด

- Tannin
- Catechin

จืด

- Mucilin
- Polysaccharide
- Gum

หวาน

- Sugar
- Stevioside
- Glycyrrhizin

ปฐวีธาตุ (ธาตุดิน)

แก้ด้วยยา รสฝาด รสหวาน รสมันและรสเค็ม

วาโยธาตุ (ธาตุลม)

แก้ด้วยยา รสขุม และรสเผ็ดร้อน

อาโปธาตุ (ธาตุน้ำ)

แก้ด้วยยา รสเปรี้ยว รสขมและรสเมาเบื่อ

เตโชธาตุ (ธาตุไฟ)

แก้ด้วยยา รสหอมเย็น รสจืด

เกิดความไม่สมดุล (พิการ)

หลักการจัดตำรับยา เกษษกรรมไทย

โรคหลัก
อาการหลัก

โรคแทรก
อาการรอง

อาการอื่น
หรือผลข้างเคียง

ยาหลัก
Major

ยารอง
Adjuvant

ยาประกอบ
Minor

ยาแต่ง/เสริม
Additive

กระสายยา
Aqueous adjuvant

เพิ่มคุณลักษณะของรูปลักษณะ
กลิ่น รสชาติและสัมผัส

เร่งฤทธิ์ยา ปรับฤทธิ์ยา
กระจายตัวยา

Synergistic effects / Entourage Effect

- สารแต่ละตัวออกฤทธิ์เสริมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
- เพิ่มการทำงานของ enzyme และ transporter ที่เกี่ยวข้องกับการดูดซึมของยา
- ลดผลข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพของตัวยาผ่านปฏิกิริยาระหว่างตัวยา (drug-drug interactions)

หัตถการ

Healthy by natural method

- นวดรักษา
- ประคบสมุนไพร
- เฝายา
- พอกยาสมุนไพร
- แช่สมุนไพร

การให้คำแนะนำ

- สมานบำบัด
- การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ

World Health Organization

การแพทย์ดั้งเดิมมีประวัติความเป็นมายาวนาน เป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ และ เวชปฏิบัติต่างๆ ที่ใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพ รวมทั้งการป้องกัน การวินิจฉัย การบรรเทาและ การบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยทางร่างกายและจิตใจ ตามทฤษฎี ความเชื่อ และประสบการณ์ พื้นบ้านในวัฒนธรรมต่างๆ โดยอธิบายได้หรือไม่ก็ได้

วัตถุประสงค์

แพทย์แผนไทยมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาผู้ป่วยระยะกลาง Intermediate Care ในโรคหรืออาการที่แพทย์แผนไทยมีศักยภาพสามารถดำเนินการได้ เช่นการฟื้นฟูกล้ามเนื้อมัดเล็ก การกระตุ้นระบบขับถ่าย การใช้สมาธิบำบัด ให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วย เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีธรรมาภิบาล ภายใต้หลักการ "เครือข่ายบริการที่ไร้รอยต่อ"

เป้าหมายการดำเนินงาน

- แพทย์แผนไทยเป็นหนึ่งในทีมสหวิชาชีพร่วมในการดูแลผู้ป่วย IMC
- แพทย์แผนไทยสามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับสหวิชาชีพ ในการรักษา ส่งเสริม ป้องกันโรค และฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วย IMC ทุกระดับการบริการสาธารณสุข
- ผู้ป่วย IMC ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง เกิดการส่งต่อการรักษาทางการแพทย์ และการแพทย์แผนไทยขึ้นในทุกระดับการบริการสาธารณสุข

แนวคิด ทฤษฎีทางการแพทย์แผนไทย

หลักการแพทย์แผนไทย อัมพฤกษ์ (Paresis) - อัมพาต (Paralysis)

การแพทย์แผนไทยระบุว่าเกิด จากสมุฏฐานลมอโรคมวาตา และลมอุกธังคมาวาตา การพัดระคนกัน จึงส่งผลให้โลหิตร้อน เป็นฟอง หลอดเลือดขยายจนทำให้หวาดหวั่นไป ทั่วร่างกาย ยกมือ ยกเท้าไม่ได้ นอกจากนั้นลมทั้ง 2 ชนิดนี้ เป็นที่ตั้งแก่ลมทั้งหลายในร่างกาย เมื่อผิดปกติจะมีผล ไปกระทบต่อลม หทัยวาตะ ทำให้ระบบไหลเวียนโลหิตผิด ปกติปรากฏอาการทางระบบประสาท ให้ชัก กำ มือ กำ เท้า แน่แข็งหรือสิ้นสติไป

เทียบเคียง	แพทย์แผนไทย	แพทย์แผนปัจจุบัน
อัมพฤกษ์ Paresis	ภาวะที่ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหว ของร่างกายได้ บางส่วน ทำให้เคลื่อนไหวได้ไม่ตรงตามทิศทางที่ต้องการ เช่น แขน ขาอ่อนแรง	กล้ามเนื้ออ่อนแรงส่งผลให้ผู้ป่วยเคลื่อนไหวและควบคุมกล้ามเนื้อได้น้อยลง แต่ยังรู้สึกและสามารถขยับอวัยวะนั้นได้แต่ไม่สมบูรณ์
อัมพาต Paralysis	ภาวะที่ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของ ร่างกายได้เลย ทำให้เคลื่อนไหวไม่ได้/อาการกล้ามเนื้อเสื่อม หรือเสียหายที่ไป เนื่องจากโรคของระบบประสาท (วาโย) หรือโรคของกล้ามเนื้อ (ปฐวี) เช่น แขน ขาตายไป เคลื่อนไหวไม่ได้	สูญเสียการควบคุมอวัยวะโดยสมบูรณ์ ผู้ป่วยจะไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือแม้แต่รู้สึกอวัยวะนั้น ๆ ได้เลย

ชื่อลม/ทฤษฎี	แพทย์แผนไทย	แพทย์แผนปัจจุบัน
ลมอโรคมาวาตา	เป็นลม ที่พัดจากศีรษะถึงปลายเท้า ลมอโรคมาวาตาพิการ คือ ลมอโรคมาวาตาเกิดการสูญเสีย หน้าที จะส่งผลให้ยกมือ ยกเท้าไม่ได้ ปวดเมื่อยตามข้อกระดูก แต่ในส่วน ของประสาทรับความรู้สึกไม่ได้เสียไปด้วย จึงเกิดความเจ็บปวด	ระบบประสาทสั่งการ เริ่มตั้งแต่สมอง ให้มีการเคลื่อนไหวตามต้องการ อยู่ในอำนาจใจ Somatic nervous system (SNS)
ลมอุทรังคมาวาตา	เป็นลมที่พัดจากปลายเท้าถึงศีรษะ อนุมานได้ว่าลมนี้เป็นพลังประสาทรับความรู้สึก ทุกชนิด ทั้งอวัยวะภายนอกและภายใน เมื่อเกิดการเกิดการสูญเสีย หน้าที จะส่งผลให้ปลายประสาททางตา หู จมูก ลิ้น บริเวณศีรษะและคอ กุรณกุราย ตื่นรน มือเท้าขวักไขว่ หาวเรอบ่อย ๆ (เป็นอาการของการเคลื่อนไหว โดยไม่ได้อยู่ในอำนาจของจิตใจ)	ระบบประสาทรับความรู้สึก ระบบประสาทอัตโนมัติ Autonomic nervous system (ANS)
ลมหทัยวาทะ	เป็นลมประจำหทัยยัง เป็นลมที่ทำให้หัวใจบีบตัว คลายตัว เมื่อคลายตัวแล้วลมที่ออกพ้นหัวใจไปแล้วก็จะเรียกว่าลมอังคานุสารีวาทา เป็นลมที่พัดทั่วร่างกายไปตามอวัยวะน้อยใหญ่	การบีบตัวคลายตัวของหัวใจ หรือจะกล่าวได้ว่าเป็นการไหลของกระแสไฟฟ้าของหัวใจ
ลมสุมนา	เป็นลมประจำเส้นสุมนา จะวิ่งอยู่แนวกลางลำตัว หากลมไม่พัดหรือไม่ทำงานตามปกติก็จะก่อให้เกิดอาการที่เรียกว่า ลั้นแข็ง ปากเบี้ยว มีรู้สึกตัว	การทำงานของระบบประสาทช่วง lumbar spine การไหลเวียนเลือดช่วง abdominal aorta

แนวทางการดำเนินงาน

1

ทีมแพทย์แผนไทย
เสนอแนวทางการ
ดูแลรักษาผู้ป่วย
IMC ผู้บริหาร/
องค์กรแพทย์ ให้กับ
ทีมสหวิชาชีพ

2

ผู้บริหาร/องค์กรแพทย์/
ทีมสหวิชาชีพ
ประชุมหารือจัดทำ
แนวทางบูรณาการดูแล
รักษาผู้ป่วยร่วมกัน

3

แบ่งบทบาทหน้าที่
ของแต่ละวิชาชีพ
ร่วมกับวางแนวทาง
ในการดูแลผู้ป่วย
ร่วมกัน

4

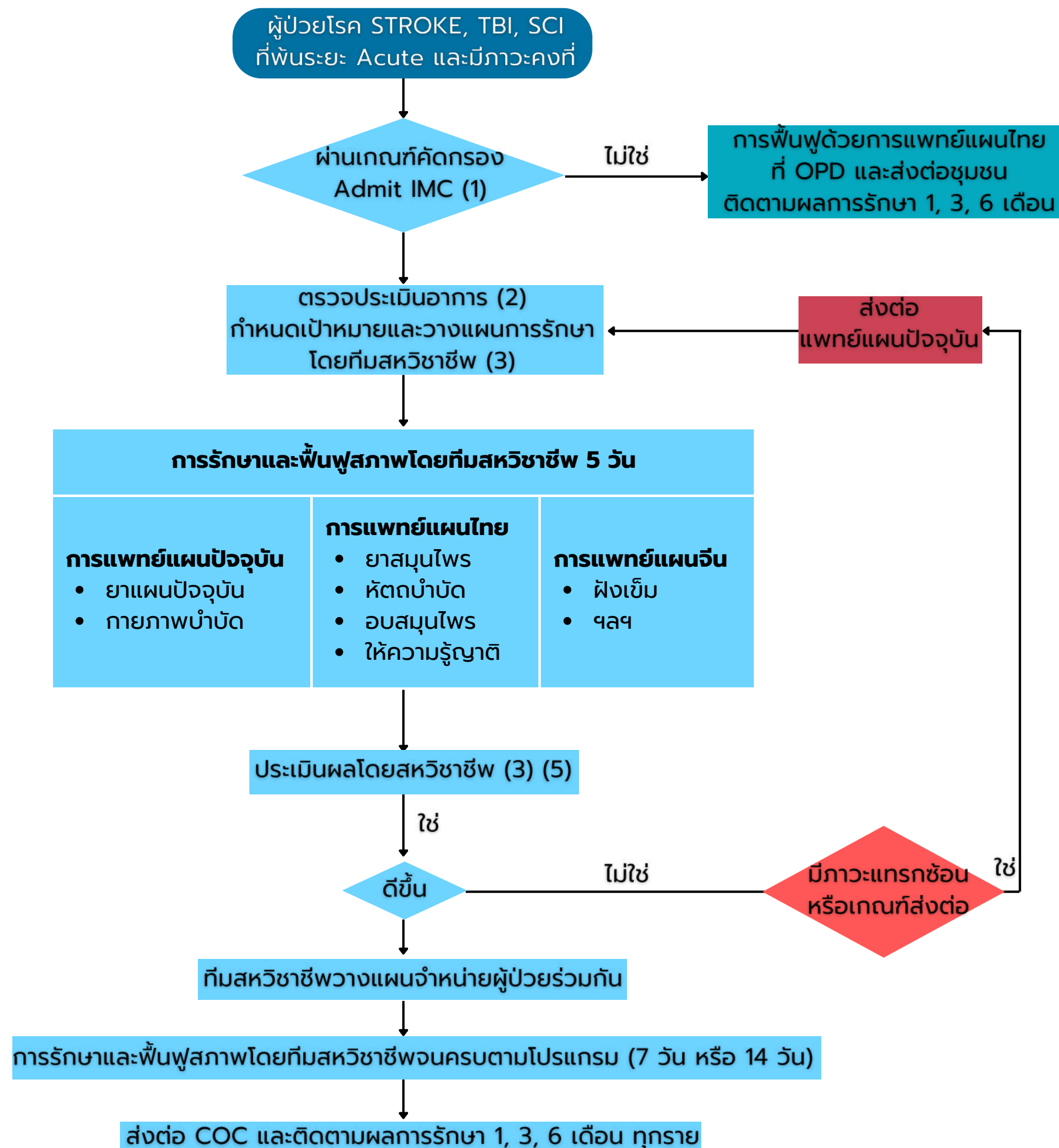
แพทย์แผนไทยสามารถ
ให้บริการได้อย่าง
เต็มประสิทธิภาพร่วม
กับทีมสหวิชาชีพ

5

ติดตามการรักษา
และเก็บรวบรวม
ข้อมูลการรักษาเพื่อ
วัดประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลของ
การรักษา

แนวทางเวชปฏิบัติการรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วย STROKE, TBI, SCI

เกณฑ์คัดกรอง

1. ผู้ป่วยที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรค Stroke, TBI, SCI ที่ผ่านการรักษาจากแพทย์แผนปัจจุบันจนพ้นวิกฤติและอาการคงที่แล้วแพทย์เจ้าของไข้อนุญาตให้เข้ารับการฟื้นฟูสภาพ
2. ผู้ป่วยที่คะแนน ADL น้อยกว่า 15 หรือคะแนนมากกว่า 15 แต่มี multiple impairment หรือมีความบกพร่องตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไป
3. ผู้ป่วยที่มี SBP ไม่เกิน 185 มม.ปรอท และ DBP ไม่เกิน 110 mmHg
4. ผู้ป่วยที่มีผล DTX อยู่ในช่วงระหว่าง 70 - 250 มก.%

เกณฑ์ปรึกษา/ส่งต่อแพทย์แผนปัจจุบัน

1. มีอาการผิดปกติ เช่น ความดันโลหิตสูงขึ้น ชีพ อ่อนเพลีย หดหู่ กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ชัก อาเจียนพุ่ง ควบคุมการขับถ่ายไม่ได้ ไข้ $\geq 38^{\circ}\text{C}$ หอบ หายใจลำบาก หน้าซีด ปากเขียว ซีพอร์เบา มีภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ
2. กรณีผู้ป่วยเจาะคอมีภาวะหายใจหอบเหนื่อย มีเสมหะเหนียว/เยอะ Oxygen saturation $< 95\%$

เวชปฏิบัติการฟื้นฟูผู้ป่วย IMC ทางการแพทย์แผนไทย

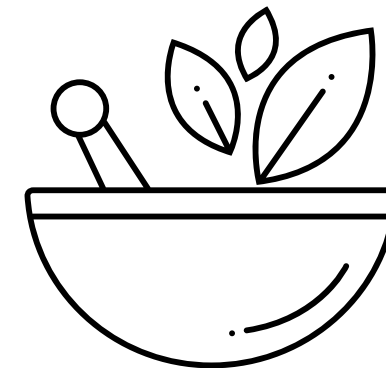
นวดฟื้นฟูสภาพ

- การนวดสัมผัส
- การนวดฟื้นฟู / ประคบสมุนไพร
- ให้ความรู้และสอนญาติเรื่องการนวดพื้นฐาน

นวดกระตุ้นการกลืน

นวดรักษาอาการกลืนลำบาก

การใช้ยาสมุนไพร

แบ่งการให้ยาสมุนไพรออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงต้น ช่วงกลาง และช่วงปลาย เพื่อครอบคลุมอาการทั้งหมดของผู้ป่วยเฉพาะราย (ภายใต้คำปรึกษาจากแพทย์ประจำตัวผู้ป่วย)

สมาธิบำบัด

สอนการใช้สมาธิในการควบคุมการหายใจตามหลัก SKT

นวดฟื้นฟูสภาพ

การนวดสัมผัส

เป็นการนวดในลักษณะที่เบาใช้การ ลูบ บีบ จับเบาๆ หรือนวดน้ำมัน เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของกล้ามเนื้อและกระตุ้นการรับสัมผัสในช่วงที่ผู้ป่วยมีภาวะแข็งเกร็งหรือขยับเขยื้อนไม่ได้ นวดวันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 - 1.5 ชั่วโมง ติดต่อกัน 3 วัน นวดทั้งสองข้าง โดยเริ่มจากข้างที่มีอาการก่อน

การนวดฟื้นฟู / ประคบสมุนไพร

การนวดฟื้นฟูเป็นการนวดที่ครอบคลุมกล้ามเนื้อทั่วร่างกายประกอบด้วย ขา หลัง ท้อง แขน บ่า หัวไหล่ คอด้านหลัง ศีรษะ ใบหน้า ตามลำดับ โดยจะเริ่มทำการนวดจากข้างที่มีอาการก่อน นวด 1 รอบ ตามด้วยการประคบสมุนไพร ตามแนวพื้นฐานของการนวด

ให้ความรู้และสอนญาติเรื่องการนวดพื้นฐาน

ให้ความรู้หลักของการนวดฟื้นฟูพื้นฐานแก่ญาติผู้ป่วย

นวดกระตุ้นการกลืน

การนวดรักษาอาการกลืนลำบาก (Dysphagia) เป็นการนวดที่ใช้กระตุ้นกล้ามเนื้อที่มีความเกี่ยวข้องกับการกลืน และกล้ามเนื้อโดยรอบ ประกอบด้วย

- กล้ามเนื้อบ่า
- คอ (เส้นสมุณา เหนือสะตือ 2 นิ้วมือ)
- คอด้านหลัง
- คอด้านหน้า
- ขอบสะบัก
- ขอบขากรรไกร และใต้คาง (จุดชีวหาสดม)

Water test

กรณีที่ผู้ป่วย ON NG Tube หรือทดสอบประเมินการกลืนด้วยวิธี Water test พบว่ามีภาวะกลืนลำบาก

Vital Signs NM

ก่อนทำหัตถการต้องวัด Vital Signs ทุกครั้ง

- ได้รับยา rt-PA keep BP < 185/110 mmHg
- ไม่ได้รับยา rt-PA keep BP < 220/120 mmHg

Lab Result

งดทำหัตถการในกรณีต่อไปนี้

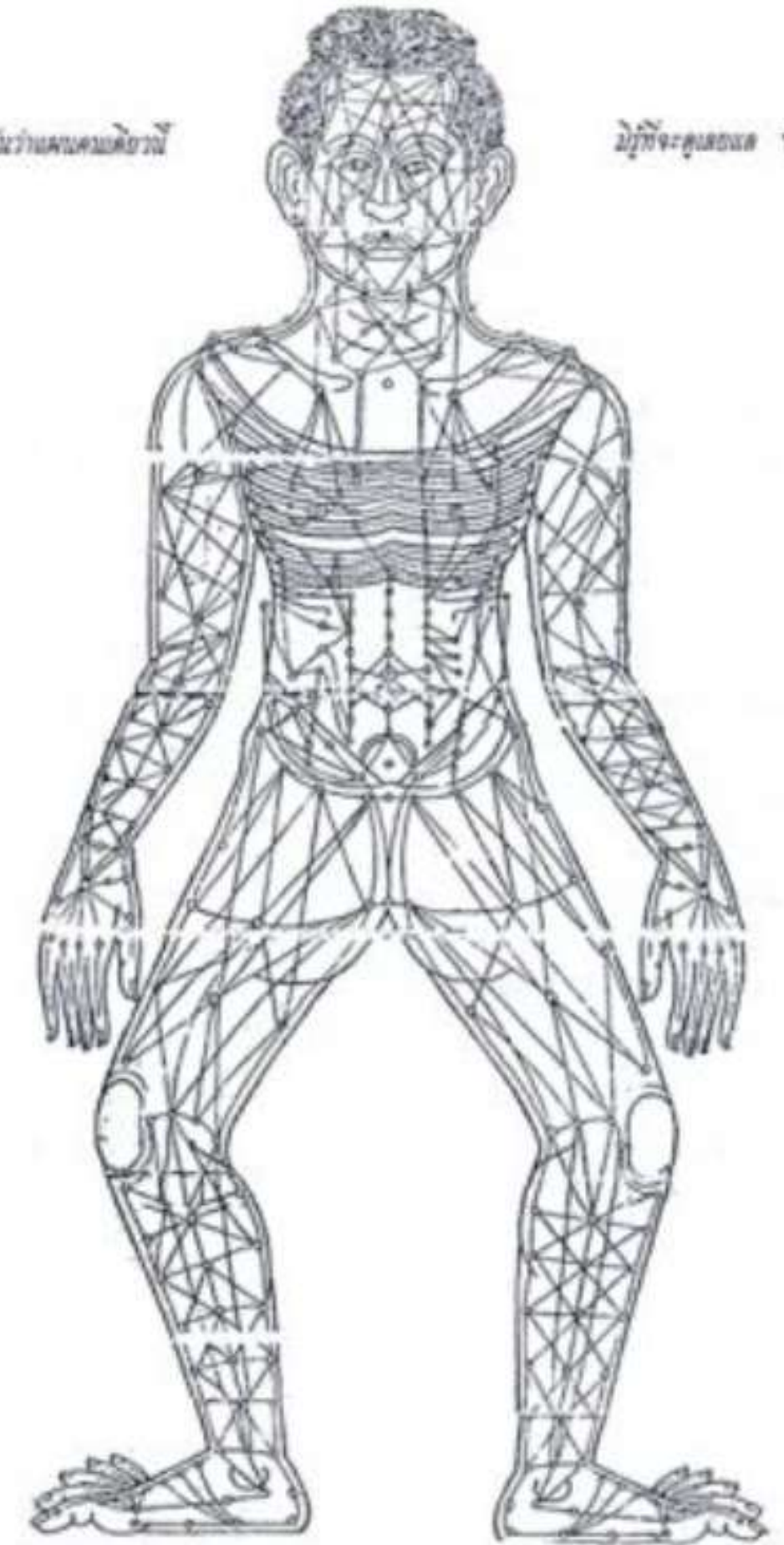
- ค่าเกล็ดเลือด < 100,000 cell/mm³
- ค่าความแข็งตัวของเลือด INR > 3

ทฤษฎีการนวด

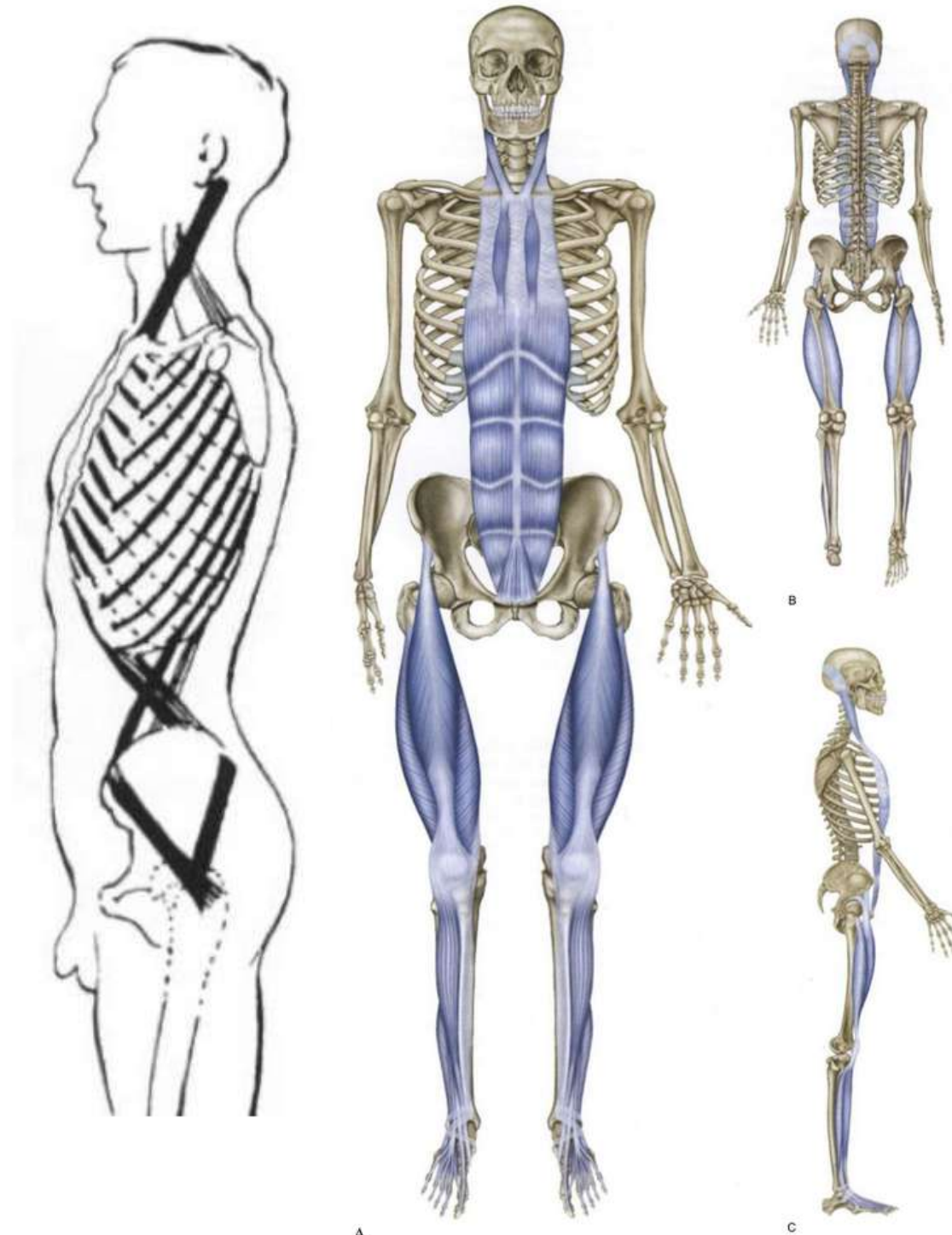
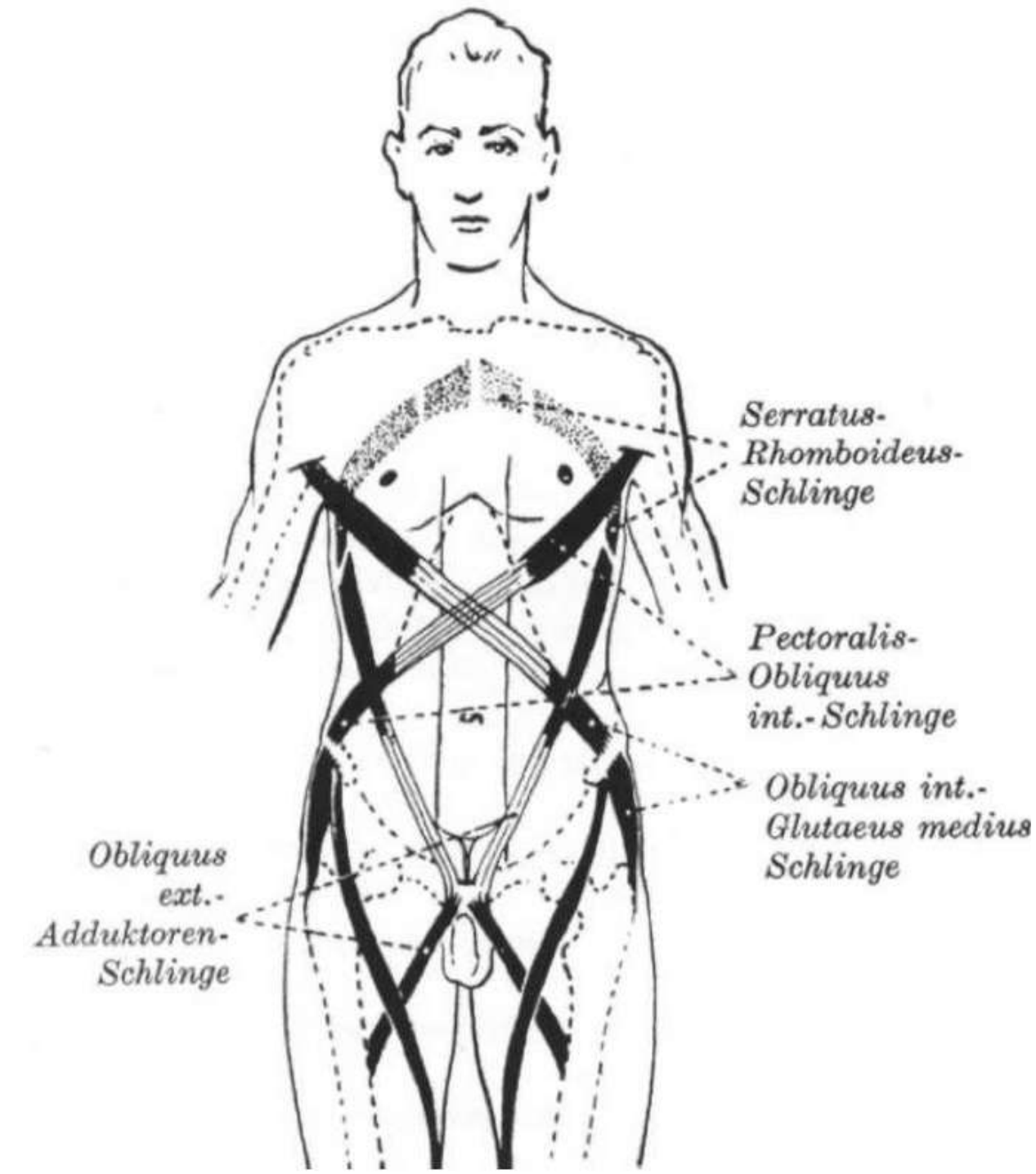
การนวดรักษาทางการแพทย์แผนไทยมักจะใช้เส้นประธานสิบเป็นแนวเส้นกำกับการนวด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Core Muscle & Kinetic Chain

๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

นิตยสารสุขภาพ ๗๕

แสดงภาพจากคัมภีร์และแนวคิดนวดทวิธา ๒.๕
แสดงเส้นที่ร่างกายซึ่งมีลักษณะเป็นเครือข่ายร่างแห

A

B

C

ทฤษฎีการนวดกระตุ้นการกลืน

จดชีวหาสดม

ขอบขากรรไกร และใต้คาง

คอด้านหน้า

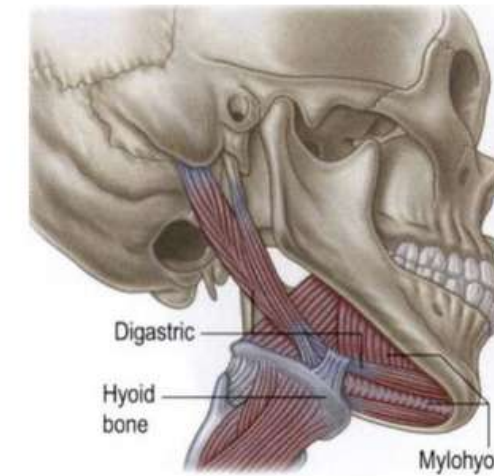
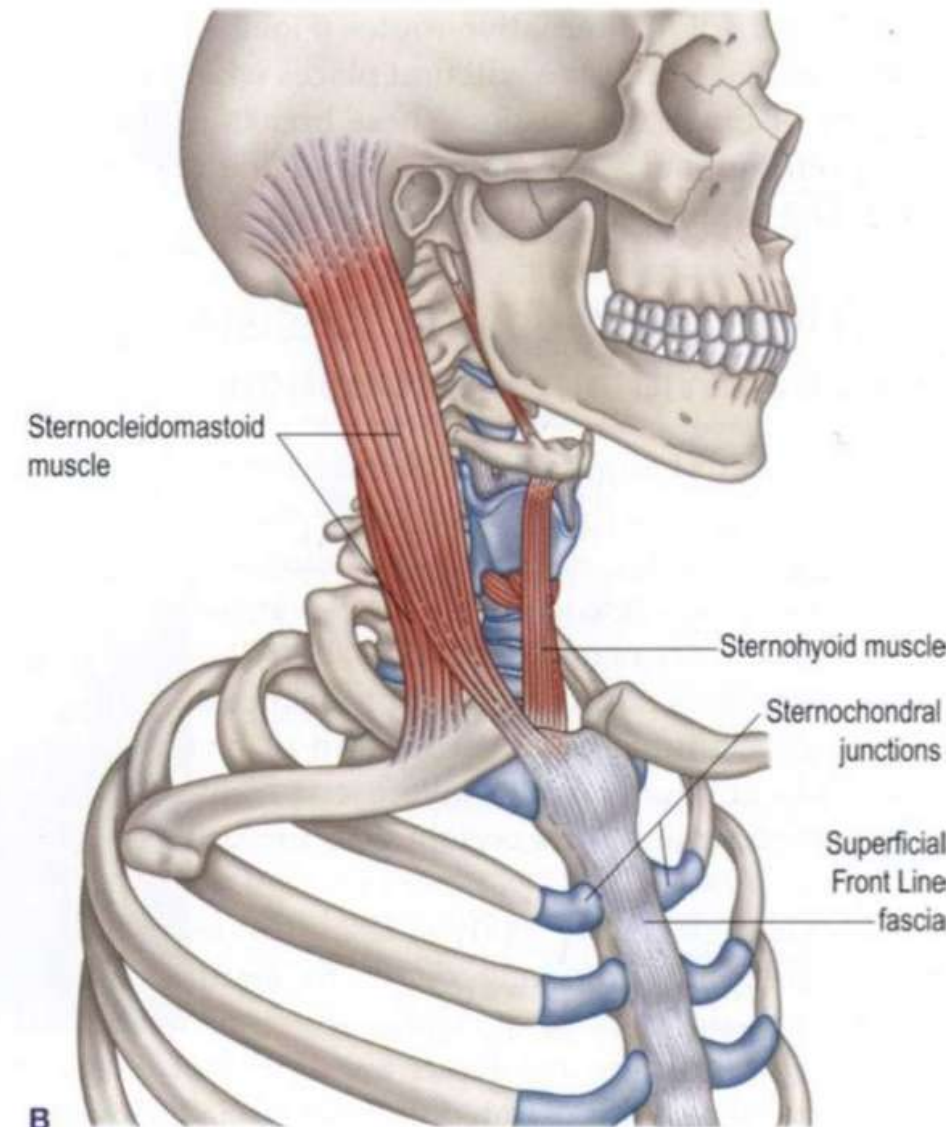
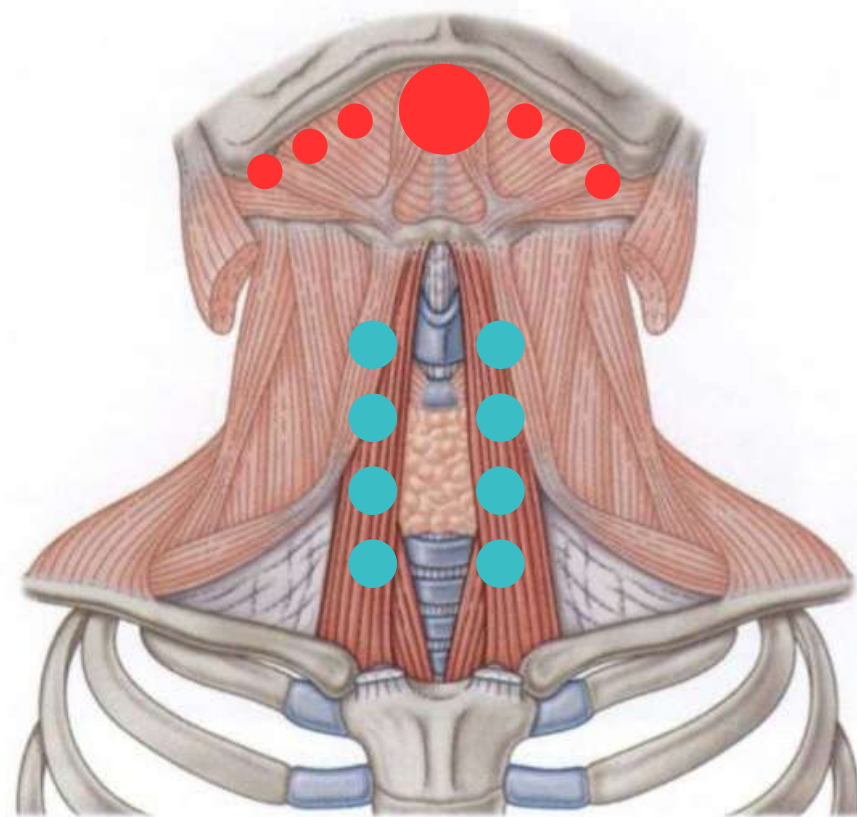
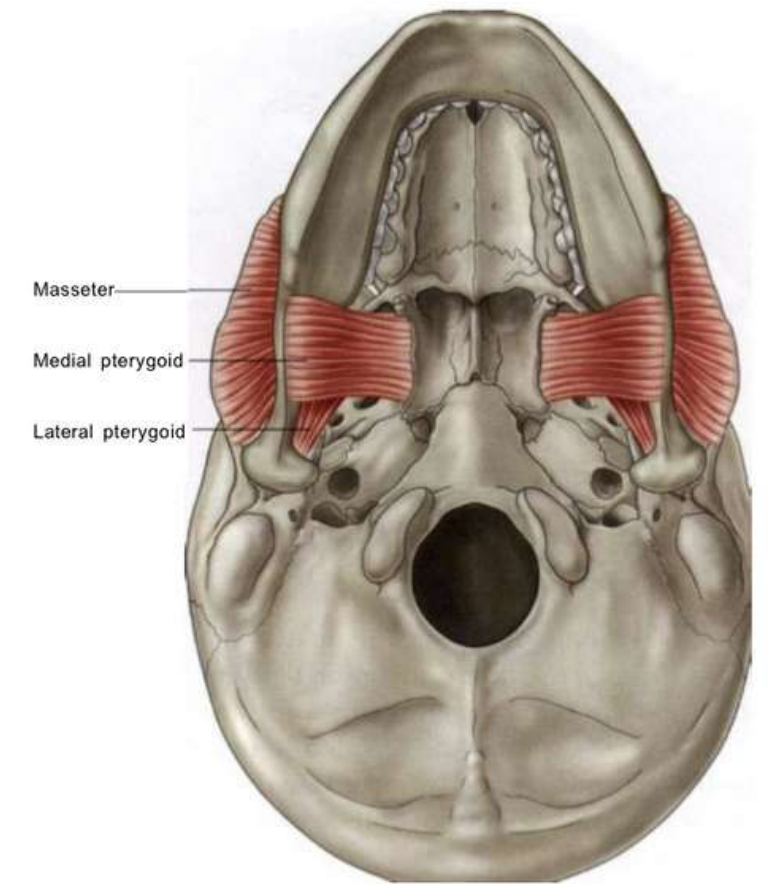
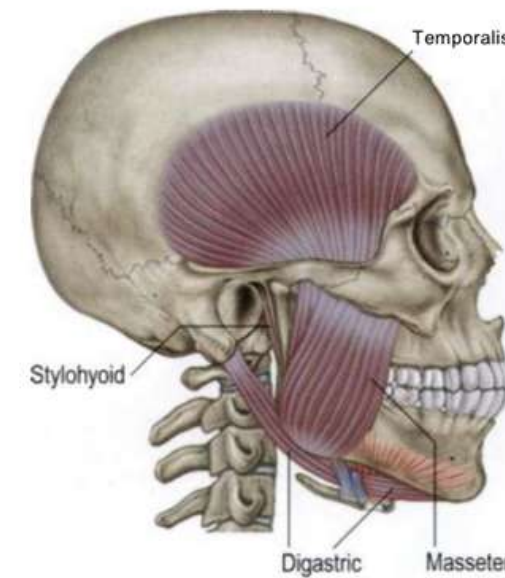

Fig. 9.45 From the hyoid bone, there are connections both forward to the jaw and back to the temporal bone of the cranium.

ยาสมุนไพรสำหรับผู้ป่วยระยะกลาง

ช่วง	ตำรับยา	สรรพคุณ	สรรพคุณตำรับ	ปริมาณที่แนะนำ
ช่วง ต้น	ยาหอมกัมไพโสถ (รสขมเย็น)	1. ปรับให้การเดินของลมให้เบาลง 2. ปรับความดันโลหิตที่สูงให้ลดลง	แก้ลมวิงเวียน	ครึ่งละ ½ ช้อนชา ละลายน้ำอุ่น ดื่มครึ่งละ 1 แก้ว เช้า กลางวัน เย็น
	ยาหอมเทพจิตร (รสขมเย็น)	1. ปรับให้การเดินของลมให้เบาลง 2. ปรับความดันโลหิตที่สูงให้ลดลง	แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิง สวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจ สั่น และบำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื้น	ครึ่งละ ½ ช้อนชา ละลายน้ำอุ่น ดื่มครึ่งละ 1 แก้ว เช้า กลางวัน เย็น
	ยาหอมนวโกฐ (รสขมร้อน)	กระจายลมและปรับสมดุลของลมให้ทำงานได้ ดีขึ้น	1. แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ 2. แก้ลมปลายไข (หลังจากฟื้นไขแล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด และอ่อนเพลีย)	ครึ่งละ ½ ช้อนชา ละลายน้ำอุ่น ดื่มครึ่งละ 1 แก้ว เช้า กลางวัน เย็น
	ยาหอมอินทจักร์ (รสขมร้อน)	กระจายลมและปรับสมดุลของลมให้ทำงานได้ ดีขึ้น	1. แก้ลมบาดทะจิต 2. แก้คลื่นเหียนอาเจียน 3. แก้ลมจุกเสียด	ครึ่งละ ½ ช้อนชา ละลายน้ำอุ่น ดื่มครึ่งละ 1 แก้ว เช้า กลางวัน เย็น
	ยามะขามแขก	ช่วยขับถ่าย ยาระบายอ่อน ๆ	บรรเทาอาการท้องผูก	ครึ่งละ 2 เม็ด ก่อนนอน

ยาสมุนไพรสำหรับผู้ป่วยระยะกลาง

ช่วง	ตำรับยา	สรรพคุณ	สรรพคุณตำรับ	ปริมาณที่แนะนำ
ช่วง กลาง	ยาหอมนวโกฐ (รสขุมร้อน)	กระจายลมและปรับสมดุลของลมให้ทำงานได้ดีขึ้น	1. แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ 2. แก้ลมปลายไข (หลังจากฟื้นไขแล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด และอ่อนเพลีย)	ครั้งละ ½ ช้อนชา ละลายน้ำอุ่น ดื่มครั้งละ 1 แก้ว เช้า กลางวัน เย็น
	ยาหอมอินทจักร์ (รสขุมร้อน)	กระจายลมและปรับสมดุลของลมให้ทำงานได้ดีขึ้น	1. แก้ลมบาดทะจิต 2. แก้คลื่นเหียนอาเจียน 3. แก้ลมจุกเสียด	ครั้งละ ½ ช้อนชา ละลายน้ำอุ่น ดื่มครั้งละ 1 แก้ว เช้า กลางวัน เย็น
	ยาสหัสธารา	ขับลมในเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ บำรุงเส้นเอ็น	ขับลมในเส้น แก้โรคลมกองหยาบ	ครั้งละ 2 เม็ด หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น
	ยาถาวรลย์เปรี๊ยะ	ขับลมในเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ บำรุงเส้นเอ็น	บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ	ครั้งละ 2 เม็ด หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น

ยาสมุนไพรสำหรับผู้ป่วยระยะกลาง

ช่วง	ตำรับยา	สรรพคุณ	สรรพคุณตำรับ	ปริมาณที่แนะนำ
ช่วงปลาย	ยาหัตถารธา	เพื่อกระจายลม เพิ่มการทำงานของธาตุไฟ และบำรุงธาตุให้บริบูรณ์	ขับลมในเส้น แก่โรคลมกองหยาบ	ครั้งละ 2 เม็ด หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น
	ยาแก้ลมอัมพฤกษ์	เพื่อกระจายลม เพิ่มการทำงานของธาตุไฟ และบำรุงธาตุให้บริบูรณ์	บรรเทาอาการปวดตามเส้นเอ็น กล้ามเนื้อ มือ เท้า ตึงหรือชา	ครั้งละ ½ ช้อนชา ละลายน้ำอุ่น ต้มครั้งละ 1 แก้ว ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น
ยาอื่นๆ	ยาหญ้าหนวดแมว	แก้ปัสสาวะขัด	ขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา ขับนิ่วขนาดเล็ก	ครั้งละ 1 ช้อนชา แช่น้ำร้อน 10 นาที ต้มครั้งละ 1 แก้ว ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น
	ยาขมิ้นชัน	ขับลม แก้ท้องอืด	บรรเทาอาการแน่น จุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ	ครั้งละ 2 เม็ด หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน
	ยารัตูบเซย	ขับลม แก้ท้องอืด	ขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	ครั้งละ 1-2 ช้อนโต๊ะ หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น

ยาสมุนไพรสำหรับผู้ป่วยระยะกลาง

ช่วง	ตำรับยา	สรรพคุณ	สรรพคุณตำรับ	ปริมาณที่แนะนำ
ยาที่มี กัญชา ปรุง ผสม	ยาน้ำมันกัญชา กั้งห้า	นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร	ช่วยให้นอนหลับ ช่วยให้เจริญอาหาร แก้อลมปะกัง บรรเทา อาการปวดเรื้อรัง	เริ่มต้นที่ 2 หยด และปรับขนาดตามความเหมาะสม
	ยาสุขไสยาสน์	นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร	ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร	ช่วยให้นอนหลับ : รับประทานครั้งละ 2 กรัม (4 แคปซูล) วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน ช่วยให้เจริญอาหาร : รับประทานครั้งละ 2 กรัม (4 แคปซูล) วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าและเย็น
	ยากำลายน พระสุเมรุ	บรรเทาอาการเกร็งกล้ามเนื้อ แขน ขาอ่อนแรง	แก้อลมจุกเสียด เมื่อยขบตามร่างกาย แก้อ ปวดกล้ามเนื้อ คลายกล้ามเนื้อที่แข็งเกร็ง จากโรคลมอัมพฤกษ์ อัมพาต	รับประทานครั้งละ 2 กรัม (4 แคปซูล) วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าและเย็น
	ยาน้ำมันกัญชา หอมเดชา	นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร	ช่วยให้นอนหลับ ช่วยให้เจริญอาหาร บรรเทาอาการปวดเรื้อรัง แก้อลมปะกัง แก้อ โรคสันนิบาตลูกนก	เริ่มต้นที่ 2 หยด และปรับขนาดตามความเหมาะสม
	ยาแก้สั่นทขาด กล่อนแห้ง	บรรเทาอาการท้องผูกเรื้อรัง	แก้ออาการท้องผูก อุจจาระเป็นก้อนแข็งที่ ทำให้ปวดเมื่อยทั่วร่างกาย มือชาเท้าชา ปวดศีรษะ หน้ามืดวิงเวียน จุกเสียดท้อง แน่นหน้าอก	รับประทานครั้งละ 2 กรัม (4 แคปซูล) วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าและเย็น

สมาธิบำบัด

การใช้สมาธิบำบัดตามทฤษฎี SKT

พัฒนาโดย รศ.ดร.สมพร กันทรดุษฎี เตรีียมชัยศรี

โดยจะใช้ท่าที่ 1 หรือ SKT 1 ซึ่งเป็นการฝึกการกำหนดลมหายใจเข้าออก เพื่อให้ร่างกายและลมหายใจเข้าสู่ภาวะสมดุล เกิดความผ่อนคลายสูง ลดความวิตกกังวลและความเครียด ส่งผลให้ค่าความดันโลหิตลดลง

ใช้กับคนใช้ทุกคน

สอนการใช้สมาธิบำบัดให้กับคนใช้ทุกคน

ใช้กับคนไข้ที่มีข้อจำกัดในการทำหัตถการ

สอนการใช้สมาธิบำบัดเพื่อลดภาวะความดันโลหิตสูง

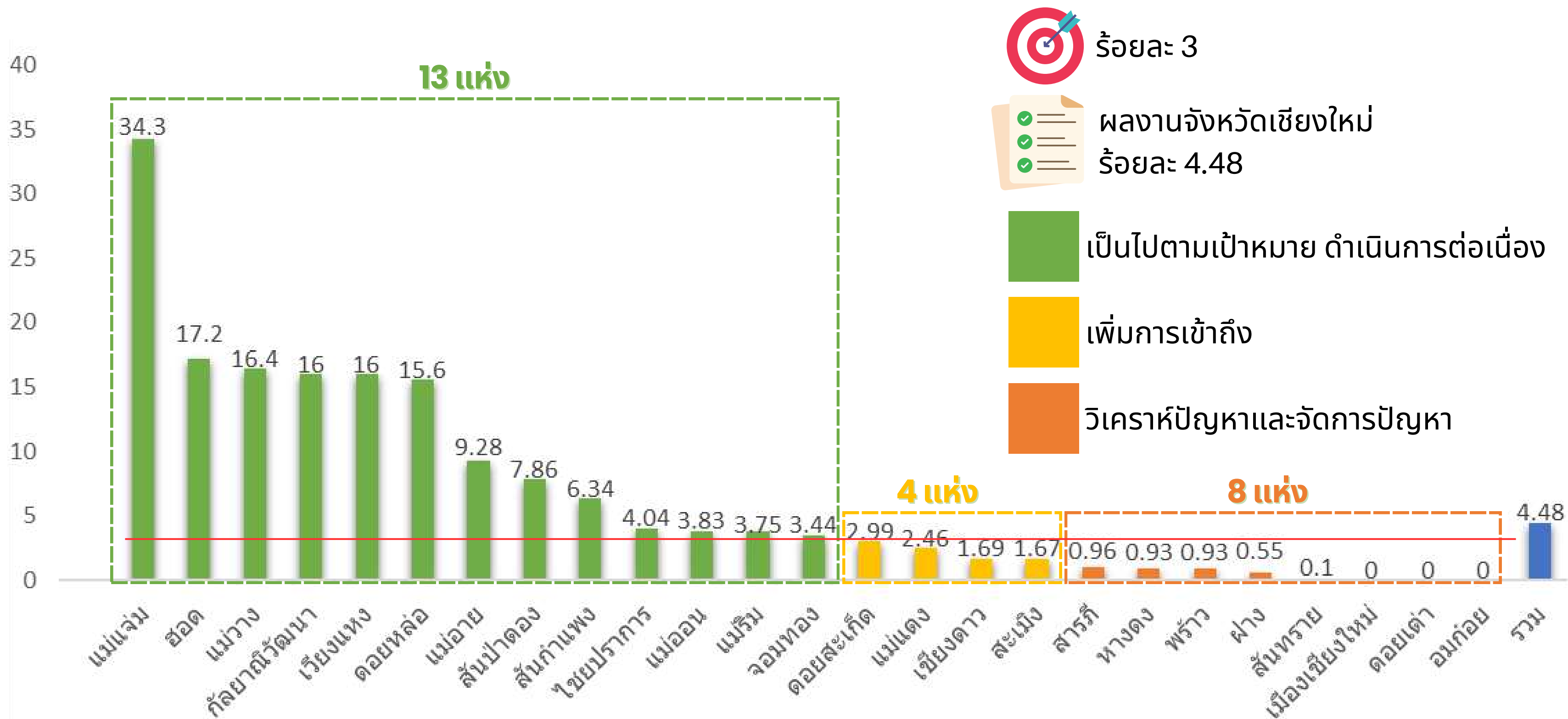

วารสาร สมาธิบำบัด-SKT

โดย รศ.ดร.สมพร กันทรดุษฎี เตรีียมชัยศรี
และอ.ดร.ณัฐนันท์ วรสุข

ผลการดำเนินงานของจังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
Chiang Mai Provincial Public Health Office

คู่มือบริการการดูแลผู้ป่วยระยะกลาง Intermediate care
ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการให้บริการผู้ป่วย IMC ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือก เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับผู้ป่วย

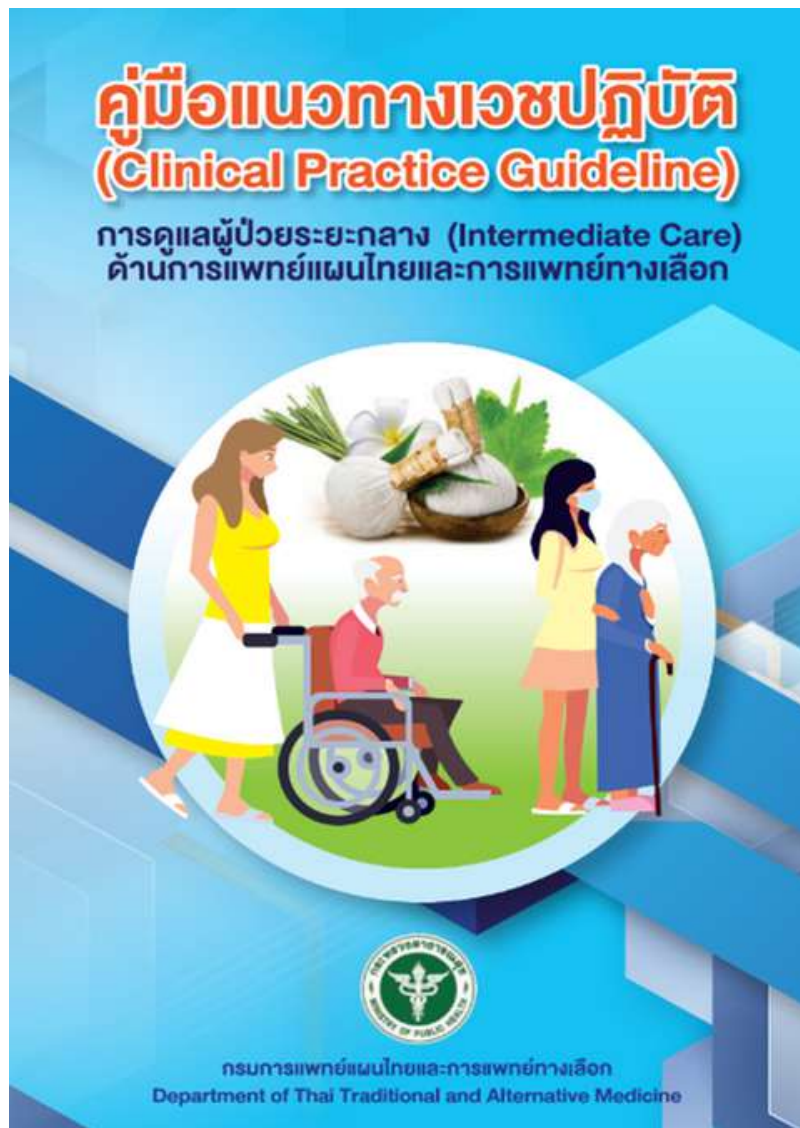
COMING SOON

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

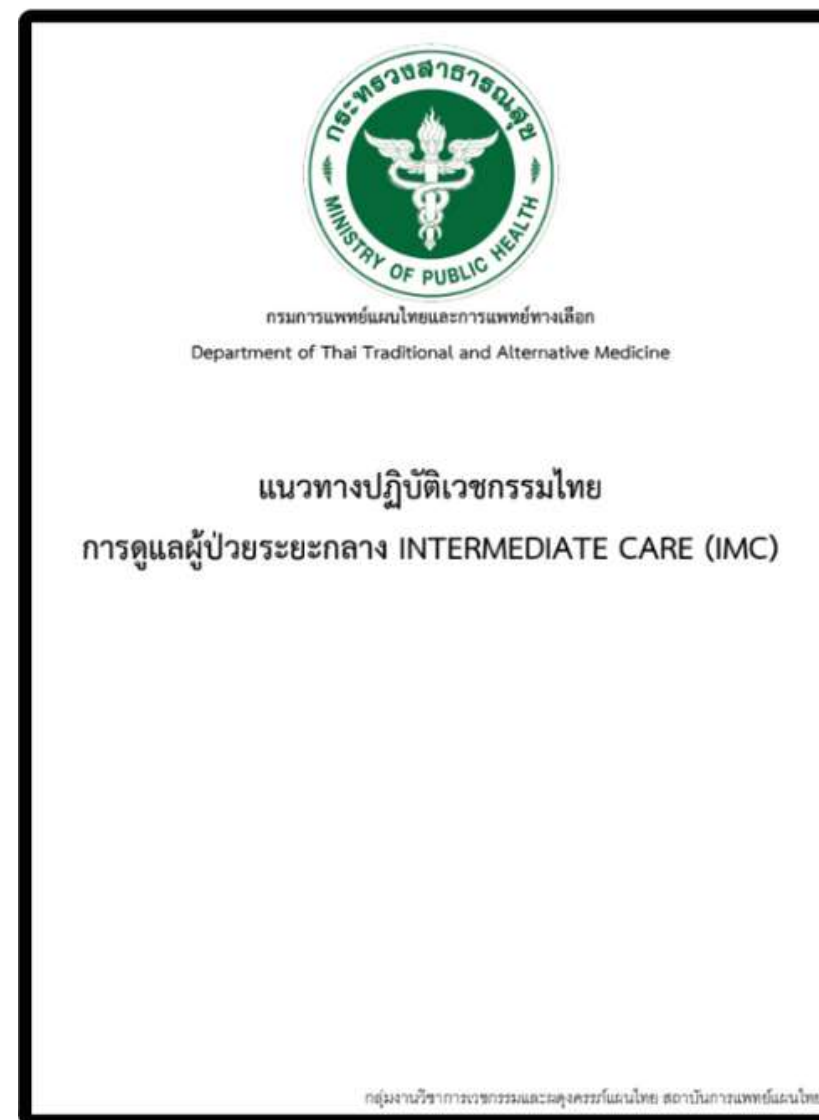
คู่มือบริการการดูแลผู้ป่วยระยะกลาง Intermediate care ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

- เพื่อเป็นแนวทางให้กับแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับ ใช้เป็นแนวทางในการดูแลรักษาผู้ป่วยระยะกลาง Intermediate care ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ
- เพื่อสร้างสื่อความเข้าใจในระบบการดูแลผู้ป่วยระยะกลาง Intermediate care ทางการแพทย์แผนไทย ให้กับสหวิชาชีพ
- เพื่อเป็นแนวทางการส่งต่อผู้ป่วยระยะกลาง Intermediate care ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานจังหวัดเชียงใหม่

คู่มือแนวทางการบูรณาการการดูแลผู้ป่วยระยะกลาง
(Intermediate Care) ด้วยกัญชาทางการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือกในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ผสมผสาน

คู่มือการดูแลผู้ด้วย IMC
ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ยุทธศาสตร์การแพทย์ดั้งเดิม
ขององค์การอนามัยโลก

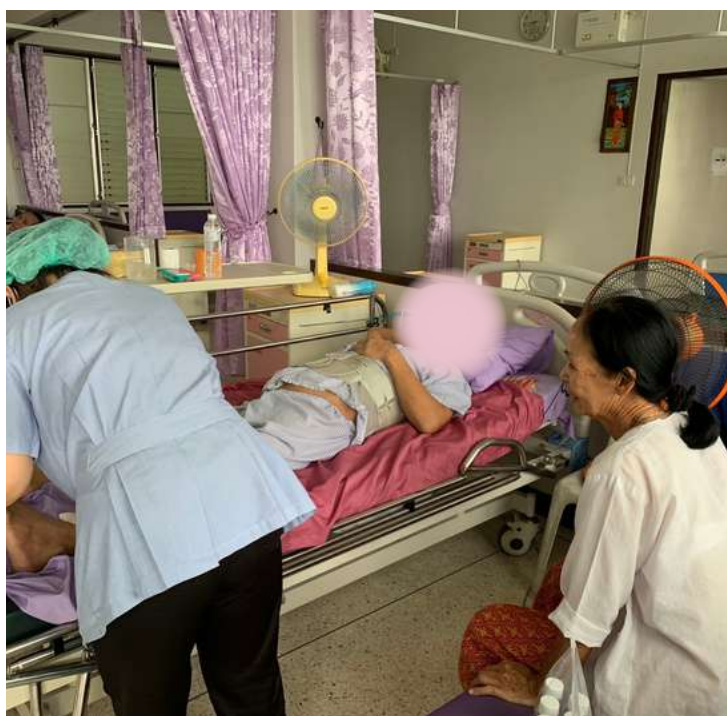
โรงพยาบาลสารภี

การดูแลผู้ป่วย IMC ด้วยการแพทย์แผนไทย

**แนวทางเวชปฏิบัติ
(CLINICAL PRACTICE GUIDELINE)
การดูแลผู้ป่วยระยะกลาง (INTERMEDIATE CARE)
ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก**

สำหรับประกอบการปฏิบัติงานของแพทย์แผนไทย
ใน Intermediate Care Ward โรงพยาบาลสารภี

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
โรงพยาบาลสารภี จังหวัดเชียงใหม่

โรงพยาบาลนครพิงค์

การดูแลผู้ป่วย IMC ด้วยการแพทย์แผนไทย

การนวดภาวะการกลืนลำบากในผู้ป่วยหลอดเลือดสมอง

- 01 นวดพื้นฐานป้า**
1. กดกลัมนิ้วป้าเส้นที่ 1-5
2. กดกลัมนิ้วคอกเส้นที่ 1-4
- 02 นวดเส้นเกลียวปิดคาด (ขอบสะบักด้านใน)**
เริ่มจากขอบกระดูกสะบักบน ลากไปตามแนว สิ้นสุดขอบสะบักล่าง
- 03 นวดท้อง (สุนนา)**
เริ่มจากเหนือสะดือ 2 นิ้วมือ ลากไปตามแนว สิ้นสุดที่โคนลิ้น
- 04 กดจุดการกลืน**
จุดที่ 2 บริเวณโคนลิ้น
จุดที่ 3 3 นิ้วคอกเหนืออุกกระเดาะ
จุดที่ 4 ปลายคาง
- 05 นวดแนวคอด้านหน้า**
นวดแนวคอด้านหน้าและคลายเบาๆ
- 06 นวดจุดสัญญาณ 1-5 ศีรษะ**
1. กดสัญญาณที่ศีรษะด้านหน้า 1-5
2. กดสัญญาณที่ศีรษะด้านหลัง 1-5
- 07 กดจุดมุมปาก**
จุดสัญญาณที่มุมปาก
- 08 การดึงลิ้น**
ไม่ใช้ข้อมือดึงลิ้น
1. ดึงลิ้นล่างขึ้น
2. ดึงลิ้นกลาง
3. ดึงลิ้นบน
4. ดึงลิ้นข้าง
5. ดึงลิ้นลิ้นกลาง 3-5 นิ้ว

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลนครพิงค์
โทร 053-999200 ต่อ 2273, 2274

โรคหลอดเลือดสมอง ..Stroke..

โรคหลอดเลือดสมองมีกี่ประเภท?

โรคหลอดเลือดสมอง 2 ประเภท

1. หลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน (Ischemic Stroke) เกิดจากการเสื่อมของหลอดเลือดที่มีการสะสมของคราบไขมัน คีมปูน ทำให้หลอดเลือดตีบแคบลง หรือการปริแตกของผนังหลอดเลือดหลุดมาอุดตันหลอดเลือดในสมอง
2. หลอดเลือดสมองแตกหรือรั่วขาด (Hemorrhagic stroke) หรือ "ภาวะเลือดออกในสมอง" เซลล์สมองได้รับบาดเจ็บจากการมีเลือดคั่งในเนื้อสมอง เกิดจากหลอดเลือดมีความเปราะบางจากความดันเลือดสูง หรือเสียความยืดหยุ่น จากการสะสมของไขมันในหลอดเลือด

"โรคหลอดเลือดสมอง" ตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทย

อัมพฤกษ์
ผู้ป่วยมีอาการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อแขน-ขา รตยืมได้ระดับหนึ่ง หรือหยจับสิ่งของที่มีน้ำหนักตามปกติไม่ได้ เป็นโรคที่คล้ายคลึงกับอัมพาต แต่อาการน้อยกว่า

อัมพาต
ผู้ป่วยมีอาการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อแขน-ขา ไม่สามารถหยิบได้ซึกใดซึกหนึ่ง สิ้นเชิงพูดไม่ได้ ปากเบี้ยว

กลไกการเกิดโรคตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทย

- บุพการีนอกเกิดโรค - การรับภาวะไข้มา 6 ประการ ครบถ้วนถึง 6 ประการที่ไม่ มีไข้ ไม่เมาพิษ ครบถ้วนภาวะ กระตุ้นธาตุลมและธาตุไฟที่ขานหนักขึ้น
- ลมเนื่องจาก 6 ประการ อ่อนแอหรือความ อ่อนแอเนื่องจาก 6 ประการ
- พิการตามลม
- ทำให้การไหลเวียนโลหิต ไม่ปกติโดยที่ต่าง

การดูแลผู้ป่วยหลอดเลือดสมอง

- การนวดฟื้นฟูสภาพ
- การประคบฟื้นฟูสภาพ
- การสันท่ายบริหาร
- การแนะนำอาหารและสมุนไพร
- การสันท่ายบำบัด
- การจ่ายยาสมุนไพร

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลนครพิงค์
โทร 053-999200 ต่อ 2273, 2274

การนวดผู้ป่วยหลอดเลือดสมอง

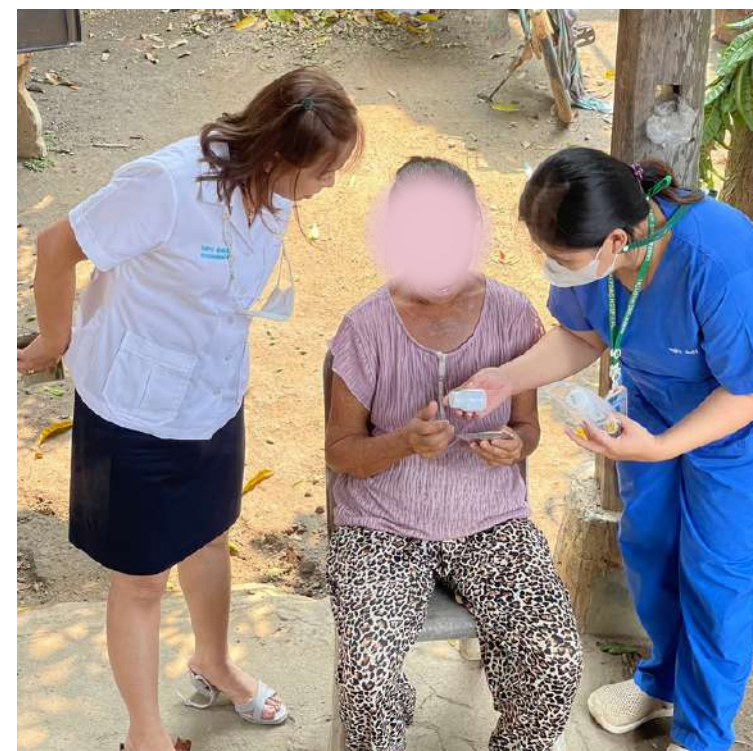
- 01 นวดพื้นฐานขา**
1. นวดพื้นฐานขาแนวเส้น 1-4
2. กดจุดนาคบาท 1-2
3. กดคลายปลายเท้า
- 02 นวดพื้นฐานหลัง**
1. กดจุดสัญญาณ 1-3 หลัง
2. นวดแนวสัญญาณ 3 ถึงต้นคอ C7
3. จุดรอง Coccyx
- 03 นวดพื้นฐานขา ด้านนอก**
1. กดจุดที่ 1 และ 3
2. นวดคลายโดยนวดถึงเหนือเข่า
3. 3 นิ้วมือกดแนวขา ด้านนอกทั้งเหนือตาตุ่ม
- 04 นวดพื้นฐานขา ด้านใน**
1. กดจุดที่ 1-3
2. นวดกลัมนิ้วบ่งลงทั้งบนตาตุ่มด้านใน
- 05 นวดพื้นฐานป้าและโค้งคอ**
1. กดกลัมนิ้วป้าเส้นที่ 1-5
2. กดกลัมนิ้วคอกเส้นที่ 1-4
- 06 นวดพื้นฐานท้อง**
เส้นสุนนา
เส้นอัมพาต
เส้นอัมพฤกษ์
- 07 นวดพื้นฐานแขนด้านนอก**
1. กดจุดที่ 1
2. กดกลัมนิ้วเขมก่อนล่าง ตั้งแต่ข้อศอกถึงข้อมือ
- 08 นวดพื้นฐานแขนด้านใน**
1. ฝ่ามือกดจุดที่ 1
2. กดกลัมนิ้วเขมก่อนล่าง ตั้งแต่ข้อศอกถึงข้อมือ

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก โรงพยาบาลนครพิงค์
โทร 053-999200 ต่อ 2273, 2274

โรงพยาบาลสันป่าตอง

การดูแลผู้ป่วย IMC ด้วยการแพทย์แผนไทย

โรงพยาบาลพระรัตนเวชชาานุกล
เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา

โรงพยาบาลพระรัตนเวชชาานุกลฯ

การดูแลผู้ป่วย IMC ด้วยการแพทย์แผนไทย

